

Deres ref: 20/5230

Oslo, 10. desember 2021

HØRINGSUTTALELSE FRA RETTSPOLITISK FORENING – BANKENES TILBUD AV KONTANTTJENESTER

1. Innledning

Rettspolitisk forening (Rpf) er en uavhengig forening bestående av jurister, studenter i juridiske fag og andre interesserte. Rettspolitisk forening arbeider blant annet for å forsvare rettsstatlige verdier og for å bedre den rettslige situasjonen til sosialt vanskeligstilte grupper.

Overordnet er foreningen positive til en forskrift som klargjør at den enkelte bank må sørge for at kundene har muligheter for å sette inn og ta ut kontanter. I det følgende ønsker vi å knytte noen bemerkninger til viktigheten av forslaget, personvern hensyn og overtredelsesgebyr.

2. Digitalt utenforskap

Som følge av digitalisering har betalingsløsninger i stor grad blitt elektroniske. At betalingskort erstatter kontanter og at den fysiske banken utfases har sine fordeler. For bankkunder kan det innebære at betalingstransaksjoner utføres raskt og sømløst. For banken har slike løsninger betydelige rasjonaliserings- og effektivitetsgevinster, blant annet fordi banken sparer penger ved at banktjenester som tidligere ble tilbudt fysisk nå kan tilbys digitalt.

Samtidig kan utviklingen ha negative konsekvenser for den delen av befolkningen som av ulike grunner ikke tar del av den økende digitaliseringen av banktjenester – eksempelvis personer uten tilstrekkelig teknisk eller språklig kompetanse. Det er derfor positivt at lovforslaget tar sikte på å ivareta mennesker som opplever digitalt utenforskap sine muligheter til å ha tilgjengelige banktjenester også i fremtiden.

Videre er det viktig at kostnadene forbundet med denne tjenesten ikke veltes over på forbrukergruppen i en slik utstrekning at høye gebyrer gjør tjenestene uforholdsmessig dyre og økonomisk irasjonelle å benytte.

3. Avtaleforholdet mellom bank og kunde

Avtaleforholdet mellom bank og kunde er preget av et skjevt styrkeforhold. Avtaleforholdet preges av at banken, som den sterke part, i stor grad kan forlange at kundene innretter seg etter hvordan bankene selv ønsker å drive sin virksomhet. Dette har vist seg over lengre tid gjennom

den ovennevnte digitaliseringen av banktjenester. Det er vanskelig å ta del av det moderne samfunnet i dag uten tilgjengelig betalingskort og BankID.

I lys av dette er retten til å kunne sette inn og ut penger viktig i avtaleforholdet mellom bank og kunde. Det sikrer en rett på kundens hånd til å ha en fysisk rådighet over egne midler. Det skaper også en plikt på bankens hånd til å tilby tjenester som ivaretar denne retten.

4. Personvern hensyn

Kontanter er en anonym betalingsform. Ovenfor har vi vist til at mange opplever digital utenforskap, men det er viktig å understreke at det også er flere personer som *ønsker* å være digitalt utenfor – de vil i så liten grad som mulig avsette digitale fotspor, som man gjør ved kortbetaling. Personvern hensyn tilsier at de som ønsker å gjennomføre anonyme betalinger skal få fortsette å gjøre dette, ved at bankene forpliktes til å utstede kontanter.

5. Overtredelsesgebyr

Vi stiller oss negative til at plikten til å tilby tjenester for å sette inn og ta ut kontanter ikke skal omfattes av finansforetakslovens bestemmelse om overtredelsesgebyr. Etter vårt syn bør finansforetakslovens endres på dette punktet. Hvis ikke risikerer retten som nå lovfestes å bli uthulet og at useriøse aktører kan tilby banktjenester uten å etterleve alle kravene som stilles til virksomheten.

***

Eventuelle spørsmål kan rettes til styret i foreninga på e-post styret2@rpf.no.

Med vennlig hilsen

Mathias Gravdehaug og Petter Dines Olsen (styremedlemmer)
Rettspolitisk forening